

แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

**Guideline of the Development of Innovative Leadership of School
Administrators under the Phra Nakhon Si Ayutthaya
Educational Service Area Office 1**

ณัฐนิชา หามอนตรี และ พรเทพ ฐิแพน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Nutthanicha Hamontree and Pornthep Rupan

Phranakhon si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : nursenote2luck@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 123 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท ได้แก่ 1. แบบสอบถาม 2. แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม รองลงมา คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาต่ำสุด คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2. แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 แบ่งออกเป็น 8 แนวทาง เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

* วันที่รับบทความ: 27 พฤศจิกายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 17 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 18 ธันวาคม 2564

Received: November 27, 2021; Revised: December 17, 2021; Accepted: December 18, 2021

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม; ผู้บริหารสถานศึกษา; แนวทางการเสริมสร้าง

Abstracts

This research aimed to study ; 1) level of innovative leadership of school administrators and 2) propose a framework for development of innovative leadership of school administrators under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Educational Service Area Office 1. Population in this research consisted of 123 school administrators, under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Educational Service Area Office 1, the sample was gained by simple random sampling method and the major information providers were 5 qualified academic experts selected from purposive selection. There were 2 types of research tools, questionnaire and interview guide. Statistics for data analysis included frequency, percentage, mean, standard derivation and content analysis.

The result showed that ; 1) The innovative leadership of school administrators under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Educational Service Area Office 1 was high in overall level. When considered each aspect, it was revealed that the innovative leadership of school administrators at the highest level was teamwork and participation. The second highest was being role model, and the innovative leadership of school administrators at the lowest level was IT usage and communication and 2) the framework for development of innovative leadership of school administrators under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Educational Service Area Office can be divided into 8 ways in order to enhance the innovative leadership of school administrators.

Keywords: Innovative Leadership; School Administrators; Framework for Development

บทนำ

สภาพการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 นั้นครอบคลุมเวลาตั้งแต่ปี ค.ศ.2001 - 2100 หรือปีพ.ศ. 2544 - 2643 ซึ่งเป็นยุคของเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-Based-Economy) ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ต้องอาศัยองค์ความรู้เป็นปัจจัยในการผลิตและการแข่งขันกำลังเปลี่ยนไปเป็นปัจจัยที่ไม่อาจจับต้องได้มากขึ้น ดังนั้นการพัฒนานวัตกรรมจึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ทุกองค์กรสร้างจุดยืนที่เข้มแข็งเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความอยู่รอด การเจริญเติบโต และการสร้างสมรรถนะในการแข่งขันอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับสาธารณะจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ ในการทำให้ดำเนินการไปด้วยดี และบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ไม่เว้นแม้แต่ด้านการจัดการศึกษาที่จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ จึงจะทำให้การบริหารการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 69 กล่าวว่า รัฐพึงจัดให้มีและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศิลปะวิทยาการแขนงต่าง ๆ ให้เกิดความรู้ การพัฒนา และนวัตกรรม เพื่อความเข้มแข็งของสังคม และเสริมสร้างความสามารถของคนในชาติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560 : 1-127) ฉะนั้นการบริหารสถานศึกษาแนวใหม่จึงจำเป็นต้องนำนวัตกรรมมาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ นวัตกรรมเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ คิดค้น พัฒนา สามารถ

นำไปปฏิบัติจริง และมีการเผยแพร่ออกสู่ชุมชน ซึ่งการใช้นวัตกรรมมาประยุกต์ในระบบการบริหารจัดการด้าน การศึกษาก็มีส่วนช่วยให้การจัดการเรียน การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ศศิประภา ชัยประสิทธิ์, 2552 : 60-63) ซึ่งจำเป็นจะต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพจึงจะทำให้การบริหารและ การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ ส่งผลให้การที่โรงเรียนจะพัฒนา ให้ ประสบความสำเร็จได้นั้น ปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งมาจากผู้บริหารสถานศึกษา หากมีการดำเนินการตามแนวคิด ดังกล่าว จะทำให้เกิดเป็นนวัตกรรมที่สามารถนำมาใช้กับการบริหาร และการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดและเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จในการ พัฒนาการจัดการศึกษา ซึ่งต้องมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่รับผิดชอบ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองให้มี ความก้าวหน้าในสายวิชาชีพผู้บริหาร มีคุณลักษณะพื้นฐานในด้านต่าง ๆ รู้จักพัฒนาและใช้นวัตกรรม การ บริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้น ดังนั้นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative leadership) จึงมี ความสำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาโรงเรียนให้ไปสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมที่เป็นเลิศ เพราะ สามารถสร้างหรือส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ วิธีการดำเนินงานใหม่ ๆ (Phayat Wutthirong, 2012 : 6) ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาจนเกิดเป็นกลยุทธ์ในด้านการบริหารจัดการ รวมไปถึงการ พัฒนาวิธีการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งการเรียนการสอนที่ใช้นวัตกรรม จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนยุคใหม่ โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างนวัตกรรม ใหม่ ในการเรียนรู้ ให้เกิดขึ้นกับโรงเรียนอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 65 กล่าวว่า ให้มีการพัฒนา บุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 46) ทั้งนี้ เพราะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เป็นทักษะผู้นำใหม่และวิธีการคิดแบบใหม่ที่แตกต่าง พิเศษ และเหนือกว่า มี ความสามารถในการสร้างนวัตกรรม และเป็นผู้นำทางนวัตกรรม สามารถแนะนำสิ่งใหม่ ๆ เช่น ความคิด วิธีการ เทคนิค กระบวนการ ผลิตภัณฑ์ บริการ หรือการค้นพบแนวทางในการแก้ปัญหาที่สลับซับซ้อนใน สภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดความคล่องตัวและรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ซึ่งตอบสนองต่อความต้องการ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต (พิสิฐธวัฒน์ กลิ่นไธสงค์, 2558 : 34) ดังนั้นการบริหารสถานศึกษากับนวัตกรรมจึง จำเป็นจะต้องอยู่คู่กันไป ซึ่งการนำไปใช้จะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยและบริบทต่าง ๆ อีก หลายประการ ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากร ทีมงานต้องมีองค์ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมในการบริหารที่ นำมาใช้ สามารถปฏิบัติได้ ถ่ายทอดเป็น และองค์กรหรือสถานศึกษาต้องมีความพร้อมในการเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม ในการรองรับนวัตกรรมเพื่อการบริหารสถานศึกษาต่อไป

ในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ตามแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2562 – 2566) ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาระบบบริหารจัดการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา กล่าวว่า ให้ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี สร้างสรรค์นวัตกรรม สร้างภาคีเครือข่าย ในการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการและการนิเทศการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2562 : ออนไลน์) โดยการศึกษาข้อมูลจากรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 พบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ผ่านมายังไม่มีระบบการพัฒนาที่ชัดเจน มีโครงการแต่ยังขาดการประเมินติดตามผลการพัฒนา มีการอบรม 1 - 2 วัน ส่วนใหญ่โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่มีงบประมาณจึงจะมีความพร้อมในการเดินทางไปอบรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2562 : ออนไลน์) จึงเห็นว่าการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ยังขาดระบบหรือรูปแบบที่ชัดเจน จึงทำให้การพัฒนาขาดความต่อเนื่อง ฉะนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีความเห็นในการเสริมสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ดังนั้นการมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น (Sukanya Chamchoy, 2012 : 117-128) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ทักษะของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการสร้างนวัตกรรมหรือเป็นต้นแบบของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดเป็นค่านิยมหลักขององค์กรหรือสถานศึกษา (Wooi, 2013 : online)

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์และเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาการบริหารงานนวัตกรรมในสถานศึกษาและแนวทางในการนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ตลอดจนเป็นแนวทางในการนำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ให้มีคุณภาพการศึกษาดียิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เพื่อวัดระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อนำเสนอแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยมีวิธีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 179 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 123 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างใน อธิรุฒิ เอกะกุล, 2543 : 5) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับฉลากเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามสภาพที่เป็นจริง โดยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) ศึกษาทฤษฎี หลักการ เอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล กำหนดขอบเขตของเนื้อหาเพื่อดำเนินการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหา และกรอบแนวคิดของการวิจัย
- 3) วิเคราะห์ข้อคำถาม เพื่อสร้างแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

4) นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาให้สมบูรณ์ตามโครงสร้างเนื้อหา ตลอดจนการใช้ภาษา และไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

5) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นหลังจากการตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาแล้ว มาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสม สอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence หรือ IOC) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง ในแต่ละข้อคำถามของแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0

6) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยเลือกผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาค

7) ดำเนินการนำเครื่องมือในการวิจัยที่มีความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

2) ส่งแบบสอบถามถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พร้อมเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3) นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจัดกระทำ โดยตรวจสอบความเรียบร้อยและความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม แล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ

2) ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) คือ ผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีคุณสมบัติสำคัญ ดังนี้ 1) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป 2) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลผลการประเมินผู้บริหารสถานศึกษาระดับดีเด่นขึ้นไป 3) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานทางด้านวิชาการหรือด้านนวัตกรรมในระดับประเทศ รวมจำนวน 5 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแนวคำถามการสัมภาษณ์ (Interview guide) สำหรับเก็บรวบรวมเกี่ยวกับการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ตามองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ทั้ง 8 องค์ประกอบ โดยนำผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยเลือกข้อคำถามที่มีระดับภาวะผู้นำน้อยที่สุด 3 อันดับสุดท้ายในแต่ละด้าน มากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ตลอดจนพิจารณาถึงความเหมาะสมทั่วไปของประเด็นแนวทางการสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

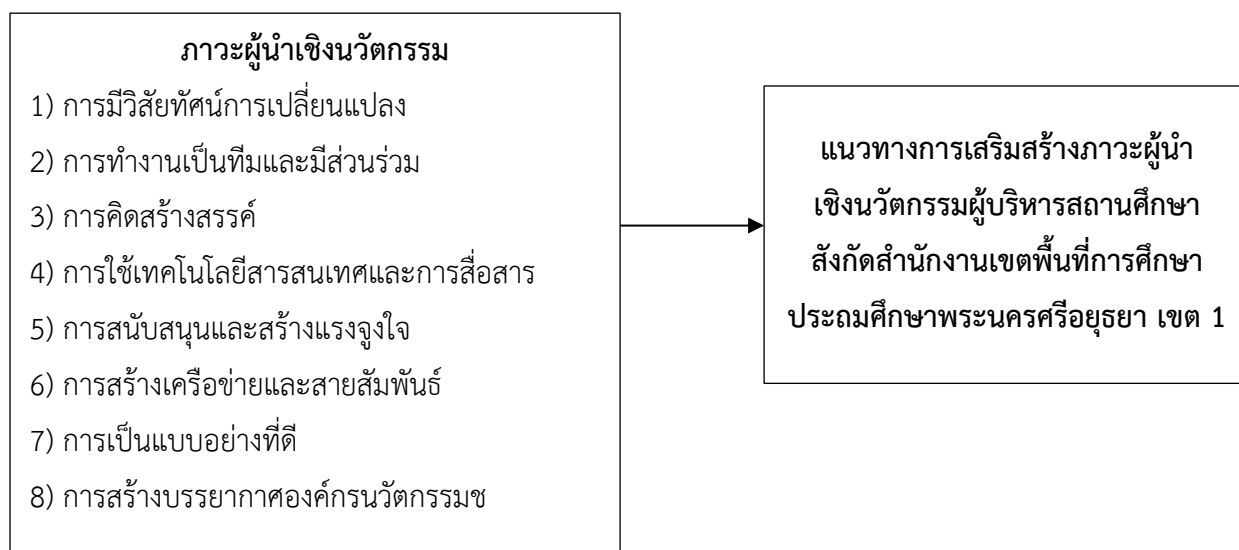
ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ กับกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบแนวคำถามการสัมภาษณ์ (Interview guide)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารบันทึกการสนทนาของผู้จัดบันทึก โดยสรุปใจความจากเอกสาร ความถี่ของคำและเนื้อหาที่สนใจ โดยคำนึงถึงสถานการณ์ จัดหมวดหมู่ในส่วนที่คล้ายคลึงกันในแต่ละประเด็น นำเสนอเป็นคำบรรยายแบบความเรียง เพื่อนำมาอ้างอิงข้อมูลประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ตารางที่ 1 ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยรวมทุกด้าน

ด้านที่	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา	ระดับภาวะผู้นำ			
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.32	0.58	มาก	5
2	การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	4.50	0.56	มาก	1
3	การคิดสร้างสรรค์	4.30	0.59	มาก	7
4	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.27	0.64	มาก	8
5	การสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจ	4.33	0.61	มาก	4

6	การสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์	4.32	0.61	มาก	6
7	การเป็นแบบอย่างที่ดี	4.38	0.61	มาก	2
8	การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	4.35	0.62	มาก	3
รวม		4.34	0.60	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = 0.60) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม และมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.56) รองลงมา คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.61) และภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาต่ำสุด คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.64)

2. แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 แบ่งออกเป็น 8 แนวทาง เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

- 1) แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง
- 2.) แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม
- 3) แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการคิดสร้างสรรค์
- 4) แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 5) แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจ
- 6) แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์
- 7) แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี
- 8) แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม รองลงมา คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยมีวิสัยทัศน์ในการที่จะเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน เน้นการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม สร้างแรงจูงใจและสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปรีวัฒน์ ยืนยง (2563 : 330-344) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานีอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560 : 35) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน และการศึกษาของ ฐิตินันท์ นันทะศรี (2563 : 11-20.) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวม อยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 แบ่งออกเป็น 8 แนวทางประกอบด้วย

2.1 การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารต้องกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ เป้าหมายของสถานศึกษาให้มีความชัดเจน และ แปลกใหม่ สอดคล้องกับแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และบริบทของสถานศึกษา โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมและ ใช้นวัตกรรมเป็นฐาน 2) ผู้บริหารเป็นต้นแบบในการวางแผน การยอมรับและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมภายนอก และ 3) ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กับสถานศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของรักเกียรติ หงส์ทอง (2559 : 73-87) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ มีความสำคัญกับการขับเคลื่อนองค์การให้ประสบความสำเร็จภายใต้แรงผลักดันของกระแสโลกาภิวัตน์ และยังเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่เชื่อมโยงองค์การต่าง ๆ ในโลกยุคการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม และยังสอดคล้องกับ จันทรรัตน์ สิริสมจินต์ (2560 : 171-180) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการนวัตกรรมที่ส่งผลต่อโรงเรียนสมรรถนะสูง พบว่า ผู้บริหารวางทิศทางองค์กรโดยจัดกิจกรรมเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ เป็นหนึ่งในแนวทางการพัฒนาผู้บริหาร ด้านภาวะผู้นำ

2.2 การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการดำเนินงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารสนับสนุนครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้มีการถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม เช่น การจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้(Professional Learning Community : PLC) หรือ กิจกรรมการแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) และเผยแพร่ความรู้ต่อไป 2) ผู้บริหารมีการส่งเสริม สนับสนุน และสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาร่วมกันทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาสร้างผลงานนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นจากการค้นหาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากครูภายในโรงเรียน เพื่อเผยแพร่ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สอดคล้องกับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community : PLC) มีส่วนทำให้เกิดนวัตกรรม และยังสอดคล้องกับ จุฬารัตน จันทพล (2559 : 53-59) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้ประกอบการ ในธุรกิจแปรรูปอาหาร พบว่า การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ด้านการจัดการความรู้ เป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่ต้องเสริมสร้างผู้บริหารเพื่อให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเกิดขึ้น

2.3 การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารนำแนวคิด วิธีการ รูปแบบเดิมมาต่อยอดให้เกิดการสร้างสรรค่นวัตกรรมใหม่ โดยวิธีการระดมความคิด ขยายผล ค้นหาต้นแบบ เป็นต้น 2) ผู้บริหารมีการพัฒนาทักษะและกระบวนการการคิดสร้างสรรค์ คิดสิ่งใหม่ วิธีการใหม่ให้แกครูและบุคลากร เพื่อพัฒนา ต่อยอดสร้างนวัตกรรมมาใช้ในการปฏิบัติงาน และ 3) ผู้บริหารมีการระดมสมอง โดยยอมรับความคิดเห็นนอกกรอบ เพื่อให้เกิดการสร้างทางเลือกใหม่ ๆ ในการพัฒนางาน สอดคล้องกับ สฤณี ศรีโยธิน (2564 : 525-538) ที่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตัดสินใจแก้ปัญหา ที่มนุษย์จะใช้เป็นเครื่องมือแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์จะเป็นอาวุธที่ใช้รับมือกับวิกฤตต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อที่จะผลิตนวัตกรรมอันเป็นผลงานสร้างสรรค์ที่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร

2.4 การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารแสดงวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้บุคลากรเข้าใจ ยอมรับ และนำไปปฏิบัติ 2) ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาพัฒนาตนเอง ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม โดยมีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาครู และ 3) ผู้บริหารให้มั่นนโยบายให้ความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยมีการสนับสนุนงบประมาณ จัดซื้อ/จัดหาสื่อ อุปกรณ์ ต่าง ๆ เพื่อให้ครู นักเรียน และบุคลากรในสถานศึกษาได้ใช้ประโยชน์ สอดคล้องกับการศึกษาของ นงลักษณ์ ศิริพัก (2562 : 480-493) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ร่วมกันให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและเกิดนวัตกรรมเพื่อการศึกษา

2.5 การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างนวัตกรรม โดยให้ความรู้ แนวทางในการสร้างนวัตกรรมและการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ 2) ผู้บริหารมีการสร้างขวัญและกำลังใจ โดยการให้รางวัล หรือเชิดชูเกียรติ เพื่อเป็นการกระตุ้น จูงใจครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้สร้างนวัตกรรม และ 3) ผู้บริหารมีการระดมทรัพยากรและประสานความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อจัดหางบประมาณสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ จุรีวรรณ จันทลา (2559 : 53-59) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้ประกอบการ ในธุรกิจแปรรูปอาหาร พบว่า การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ด้านการสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในเป้าหมายด้านนวัตกรรมเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่ต้องเสริมสร้างผู้บริหารเพื่อให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเกิดขึ้น

2.6 การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์ ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารเป็นผู้ประสานการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนร่วมกับชุมชน 2) ผู้บริหารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบายและเป้าหมายในช่วงต้นปีการศึกษาให้ชุมชนทราบอยู่เสมอ ทั้งในรูปแบบการจัดประชุมผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา หรือการเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) และ 3) ผู้บริหารเป็นผู้นำในการค้นหาภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้างสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการสร้างนวัตกรรมของชุมชน หรือในขณะเดียวกันมีการประสานปราชญ์ชุมชนให้เข้ามาเพื่อสร้างองค์ความรู้/นวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Katz (2003:53) ที่ได้เสนอคุณลักษณะขององค์การที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมในองค์การคือ มีระบบการจัดการความรู้ ที่มีการจัดเก็บรวบรวมความรู้ จากทั้งภายในองค์การและภายนอกองค์การโดยพนักงานสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้โดยง่ายความรู้เหล่านี้จะมีความสำคัญในการกระตุ้นให้พนักงานเกิดความคิดใหม่และนวัตกรรม และยังสอดคล้องกับ จุรีวรรณ จันทลา (2559 : 53-

59) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้ประกอบการ ในธุรกิจแปรรูปอาหาร พบว่า การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ด้านการสร้างเครือข่าย เป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่ต้องเสริมสร้าง ผู้บริหารเพื่อให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเกิดขึ้น

2.7 การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการคิดค้นหรือใช้นวัตกรรมในการปฏิบัติงาน 2) ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนด้านงบประมาณ สร้างเครือข่ายกับภายนอก ให้ความรู้ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมในการทำงาน และ 3) ผู้บริหารหาความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม และการนำนวัตกรรมมาใช้ในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ โดยการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา หรือการจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community : PLC) เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของ จันทรรัตน์ สติสมจินต์ (2560 : 171-180) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการนวัตกรรมที่ส่งผลต่อโรงเรียนสมรรถนะสูง พบว่า ผู้บริหารเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้เพื่อให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเสริมพลังอำนาจให้แก่บุคลากร เป็นหนึ่งในแนวทางการพัฒนาผู้บริหาร ด้านภาวะผู้นำ

2.8 การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารมุ่งเน้นและผลักดันให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา โดยสร้างสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ให้ความสำคัญ สร้างความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของนวัตกรรม 2) ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีความรู้และนำนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน และ 3) ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาทำนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน และนำเสนอพร้อมมอบเกียรติบัตร รางวัล ฯลฯ เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่ดีสู่สถานศึกษาแห่งนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (2547 : 43) ที่กล่าวว่าองค์การจะส่งเสริมนวัตกรรมที่เป็นระบบได้ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสนับสนุน ได้แก่ ความเชื่อถือ ภาวะผู้นำในทุกระดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1.1 จากผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่อาจมุ่งพัฒนาเสริมสร้าง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การคิดสร้างสรรค์ การสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์ ซึ่งเป็นระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับสุดท้าย เพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสังกัด

1.2 จากผลการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณานำผลการวิจัยไปปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา หรือผู้บริหาร การศึกษาระดับเขตพื้นที่ควรจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 8 องค์ประกอบว่าองค์ประกอบใดมีผลต่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้ สถิติขั้นสูง

2.2 ควรวิจัยและพัฒนาหลักสูตรทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (2550). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47ก, 24 สิงหาคม 2550, หน้า 1-127.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- จันทร์รัตน สติสมจินต์. (2559). การพัฒนาแนวทางการจัดการนวัตกรรมที่ส่งผลต่อโรงเรียนสมรรถนะสูง. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 13 (1), 171-180.
- จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็น ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จรีวรรณ จันทลา. (2559). การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้ประกอบการ ในธุรกิจแปรรูปอาหาร. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้. 9 (1), 53-59.
- จิตินันท์ นันทะศรี. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร. 17 (79), 11-20.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏ อุบลราชธานี
- นงลักษณ์ ศิริพัก. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสารในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ศิลปากร. 10 (2), 480-493.

- ปรีวัฒน์ ยืนยง. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*. 4 (3), 330-344.
- พิสิฐวัฒน์ กลิ่นโธสงศ์. (2558). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รักเกียรติ หงส์ทอง. (2559). ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในบริบทการนำการเปลี่ยนแปลง. *วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์*. 18 (2), 73-87.
- ศศิประภา ชัยประสิทธิ์. (2552). “องค์กรแห่งนวัตกรรม” ทางเลือกของผู้ประกอบการยุคใหม่. *วารสารนักบริหาร*. 30 (2), 60-63.
- สฤณี ศรีโยธิน (2564). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการตัดสินใจแก้ปัญหา เพื่อสร้างนวัตกรรมในองค์กร : บทบาทผู้นำองค์กรแห่งศตวรรษที่ 21 กับการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*. 18 (1), 525-538.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. (2563). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2562 – 2566)*. ข้อมูลสารสนเทศ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2563. แหล่งที่มา: <http://www.aya1.go.th/book3>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. (2563). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562*. ข้อมูลสารสนเทศ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2563. แหล่งที่มา: <http://www.aya1.go.th/book3>
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2547). *การจัดการนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ.
- Katz, R. (2003). *Managing Creativity and Innovation*. Harvard Business School Press, Boston, Massachusetts.
- Phayat Wutthirong. (2012). *Innovative management from concept to excellence*. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Sukanya Chamchoy. (2012). Concept of Innovation for School Management in the 21st Century. *Journal of Education Naresuan University*. 14 (2), 117-128.
- Wooi, T. (2013). *Innovation leadership in education*. [Online] [http : //www.slideshare.net/timothywooi/innovation-leadership-in-education-29983666](http://www.slideshare.net/timothywooi/innovation-leadership-in-education-29983666) April 15. 2020